

- ad 12. At Loven af 1871, der kun fik mindre Betydning, skulde hindre Lovgivningsmagten i at øve Rettærdighed imod de bornholmske Husmænd for begaaet Uret, naar det først erkendes, at Husmændene ere blevne forurettede, kunne vi ikke tro. At der virkelig er begaaet Uret, formene vi ovenfor at have paavist, og det fremgaar jo ogsaa aldeles klart deraf, at Afgiften af de tillagte Jorder som Følge af, at Udmarkskommissionen og den Landinspektør, der som Medlem af Kommissionen foretog Opmaalingen og beregnede Afgiften, misforstod den Kommissionen meddelte Instruks er bleven langt højere end den efter Instruksen skulde være ansat til, jfr. Redegørelsen Side 14 og Notaen Side 14, der indeholder Landinspektørens Erkendelse heraf.
- ad 13. En Ombonitering, som den Loven af 1871 gik ud paa, hvorefter Ejendomme, som ved Salg vare gaaede over paa andre Hænder end de oprindelige Arvefæstere eller deres Descendenter, ikke skulde medtages, og hvor Boniteringen skulde gælde Jorden i dens nuværende Stand, vilde ganske vist ikke føre til noget, selv om den kom til at omfatte samtlige bortarvefæstede Lodder, da en Værdiansættelse, som ikke tog Hensyn til et Halvhundrede Aars Kulturarbejde i Form af Rydning, Stenbrydning, Dræning, Mergling og Gødning, selvfølgelig vilde være uden nogen som helst Betydning til paa samme at bygge et Skøn om Jordens oprindelige Værdi i raa og uopdyrket Stand.
- ad 14. Efter Instruksen for Udmarkskommissionen havde Fæsterne Ret til at erholde den gamle Fæstejord til Arvefæste, selv om de ikke ønskede at modtage de tillagte Lodder. Man maa derfor ved Bedømmelsen af Vilkaarene holde den gamle Fæstejord og de tillagte Lodder afsondrede fra hinanden. Er Afgiften for de tillagte Jorder, som vi ovenfor have paavist, fastsat altfor højt, gaar det ikke an at lade den gamle Fæstejord bøde herpaa, da Fæsterne efter Instruksen havde Ret til at erholde den gamle Fæstejord til Arvefæste uden tillige at modtage de tillagte Lodder.
- ad 15. Ved Skattelovene og Tiendeloven synes Lovgivningsmagten nu at være kommen bort fra, at Afgiftsbyrdernes Forskellighed er udlignet ved Køb og Salg.

Loven af 15. Maj 1903 indrømmer dernæst Ejerne af tiendeplygtige Ejendomme Ret til at erholde Tienden afløst til et Beløb, svarende til 18 Gange et Aars Tiende, idet Resten af Afløsningssummen ($\frac{7}{25}$) udredes af Statskassen. Loven giver dernæst Tiendeyderne Valget imellem at udbetale den dem paahvilende Andel af Afløsningssummerne kontant eller ved en fast halvårlig Ydelse af $2\frac{1}{4}$ pCt. af den paagældende Afløsningssums oprindelige Beløb, hvoraf 2 pCt. beregnes som Renter, medens Resten afskrives som Afdrag. Staten har saaledes overtaget en meget betydelig Del af den de tiendeplygtige Ejendomme paahvilende Tiendeyder, nemlig imellem en Tredjedel og en Fjerdedel af Ydelsen. For Bornholms Vedkommende nyde imidlertid kun Ejerne af de egentlige Bøndergaarde (Proprietærgaarde Selvejergaarde og Vornedegaarde) og Ejerne af de fra disse Gaarde udstykkede Parceller godt af de Begunstigelser, som indeholdes i Loven, idet Tiendeydelsen ikke paahviler andre Ejendomme her paa Øen.

Ejerne af de egentlige Bøndergaarde paa Bornholm og de fra disse Gaarde udstykkede Parceller ere saaledes 2 Gange tilstaaede betydelige Lettelser i den deres Ejendomme paahvilende Afgifter, nemlig ved Eftergivelse af den ene Tredjedel af Landgilden og de $\frac{7}{25}$ af Tiendeyrden. Husmændene paa Statens bortarvefæstede Udmarksjorder have derimod ingen Lettelse erholdt, skønt det ikke kan nægtes, at Statens bortarvefæstede Udmarksjorder paa Bornholm for de saakaldte tillagte Jorders Vedkommende ere givne i Arvefæste mod Afgifter, der vare højere end Jordernes virkelige Værdi paa den Tid, Bortarvefæstningen fandt Sted.

Husmændene paa Statens bortarvefæstede Udmarksjorder have ikke alene ingen Lettelse erholdt, men der er tværtimod ved Skattelovene paaført dem forøget Skattebyrde, idet ikke alene de direkte Skatter til Staten af deres Ejendomme, men ogsaa Skatterne af samme til Amts- og Sognekommune ere blevne forøgede ikke ubetydeligt ved Loven om Ejendomsskyld. I ethvert Fald er dette Tilfældet for Størstepartens Vedkommende. Lovens § 7 fjerde Stykke medfører ganske vist en Skattefritagelse for de Ejendommens Vedkommende, der have en Værdi af under 2,000 Kr., men denne Formindskelse i Skattebyrden er for de paagældende Ejendomme kun ganske forsvindende og beløber sig i Almindelighed kun til nogle faa Øre for hver enkelt Ejendom.

Vi haabe, at det høje Ministerium vil finde, at et Forhold, som det paapegede, at *Gaardmandsklassen to Gange indrømmes betydelige Lempelser og Afgifts-Eftergivelser, medens*